

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐

วันอังคารที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๒ ชั้น ๘ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (อาคารเอ)

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ กรุงเทพมหานคร

ผู้มาประชุม

๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม
นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ	ประธานอนุกรรมการ
๒. รองปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย
นายวิทยา สุริยะวงศ์
รองปลัดกระทรวงยุติธรรม	รองประธานอนุกรรมการ
๓. อธิบดีผู้พิพากษภาค ๙
นายพรศักดิ์ พิทักษ์ธรรม
รองอธิบดีผู้พิพากษภาค ๙	อนุกรรมการ
๔. อธิบดีอัยการภาค ๙
นายไพบุลย์ ถาวรวิจิตร
รองอธิบดีอัยการภาค ๙	อนุกรรมการ
๕. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ
๖. รองเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
นายเถกิงศักดิ์ ยกศิริ	อนุกรรมการ
๗. รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า
ที่ได้รับมอบหมาย
นายประสิทธิ์ ชูเมือง
รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า (พลเรือน)	อนุกรรมการ
๘. รองผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้
พล.ต.ต.พัฒน์วุช อังคะนาวัน
รองผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้
(กฎหมายและคดี)	อนุกรรมการ

/๙. ผู้แทนสำนักงาน...

๙. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นายสืบพงษ์ ศรีพงษ์กุล
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายคณิต คงช่วย
ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใน
สำนักนโยบายและแผน
อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนสหภาพนายความ
นายเกียรติศักดิ์ เหลืองอังกูร
กรรมการสวัสดิการสหภาพนายความ
อนุกรรมการ
๑๒. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย
นายชาตรี จันทรเพ็ญ
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม
และเลขานุการ
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานยุติธรรม
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
นายกิตติ สุระคำแหง
อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. เจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย
นายอัสนีย์ สังขเนตร
อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ
- นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย
นางสาววันรพี ขาวสะอาด
นิติราชการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
ติดตามการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. พ.ต.อ.หญิง วีรพรรณ ศรีเทพ
ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ ๙
ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนใต้
๒. พ.ต.อ.อรรถสิทธิ์ กิจจาหาญ
หัวหน้ากลุ่มงานสอบสวน
ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนใต้
๓. นายอุทัย ไสยสาส์
หัวหน้าสำนักงาน
สหภาพนายความ
๔. นางสาวชลธิชา กองทอง
พนักงานธุรการ ๒
สหภาพนายความ
๕. นางสาวขวัญหญิง มั่นสะอาด
นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๖. นายทวีพงษ์ แก่นพิสัย
นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

๗. นายไชยสุวัฒน์ ฤงเงิน	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๘. นางสาวปริยานุช จริงจิตร	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๙. นายวัฒนกร สันนัย	นิติกรชำนาญการ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๐. นางสาวศุภลียา แก้วอ่อน	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๑. นางสาวมยุรา สุขทรัพย์	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๒. นางวันทินีย์ โกเมศ	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๓. นายสาคร บุญประชุม	นักวิชาการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๔. นางสาววิธร ฐานัสสกุล	นักวิชาการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๕. นายภิศเดช พุกจินดา	นักวิชาการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุม เวลา ๑๑.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ
ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘
ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าตามที่ได้มีการประชุมคณะกรรมการพัฒนา
นโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน
๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๒ ชั้น ๘ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (อาคารเอ) ศูนย์ราชการเฉลิม
พระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำรายงานการประชุมและส่งรายงานการประชุมดังกล่าว
ให้คณะกรรมการฯ พิจารณารับรองเรียบร้อยแล้ว ตามหนังสือที่ ยธ/๐๙๐๕/๙๘๘ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม
๒๕๕๙ ซึ่งไม่มีหน่วยงานใดขอแก้ไขรายงานฯ ดังนั้น จึงขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ คำสั่งปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่ามติคณะกรรมการพัฒนาการ
บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เห็นชอบให้มีการปรับปรุง
องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

/เพื่อให้...

เพื่อให้การดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมมีความครอบคลุมและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีการปรับปรุงองค์ประกอบเพิ่มเติม และประธานกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติได้ลงนามในคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติที่ ๕/๒๕๕๙ เรื่อง ปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ ดังนี้

๑. การปรับปรุงองค์ประกอบอนุกรรมการและเลขานุการ โดยให้ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

๒. การเพิ่มเติมองค์ประกอบ โดยให้ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๒ นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงแนวนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒ ซึ่งพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มอบนโยบายในที่ประชุม โดยได้มีการกำหนดแนวนโยบายให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยึดมั่นการดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิด ๔ เรื่อง ดังนี้

๑. การแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวทางสันติวิธี ด้วยการแปรเปลี่ยนจากการใช้แนวทางรุนแรงมาเลือกใช้แนวทางสันติวิธี

๒. การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

๓. การบริหารจัดการบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่

๔. การยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ นิติธรรม การตระหนักและเคารพในกติการะหว่างประเทศ

ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ “สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขความรุนแรง วิถีชีวิตของทุกคนได้รับการปกป้อง พัฒนาบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน” และได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวม ๖ ข้อ คือ

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติ มีความไว้วางใจเชื่อใจต่อกัน ปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ เพื่อให้สังคมไทยและสังคมในพื้นที่ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายในสังคมพหุวัฒนธรรม และรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๔ เพื่อพัฒนาศักยภาพของคน สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง ให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่ น่าท่องเที่ยว และน่าลงทุน

/วัตถุประสงค์ข้อที่ ๕...

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๕ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ และเตรียมความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๖ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เกิดการสนับสนุน และมีบทบาทเกื้อกูลการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๓ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย มาตรา ๒๑ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า สืบเนื่องจากที่ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย มาตรา ๒๑ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมบุรีศรีภู บูติกโฮเต็ล จังหวัดสงขลา เพื่อหารือและรับฟังข้อเสนอแนะในการยกร่าง/แก้ไข/ปรับปรุงกฎหมายพระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักร มาตรา ๒๑ ซึ่งมีผู้แทนประกอบด้วย สำนักงานศาลยุติธรรม ศาลจังหวัดนราธิวาส สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษภาค ๙ สำนักงานอัยการภาค ๙ สำนักงานอัยการจังหวัดสงขลา ปัตตานี และยะลา กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์นิติวิทยาศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สภานายความภาค ๙ คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และมหาวิทยาลัยทักษิณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

จากการประชุมดังกล่าว ที่ประชุมได้มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรา ๒๑ ในเรื่องข้อจำกัดการบังคับใช้ พื้นที่ กระบวนการ ระยะเวลา การเน้นการสร้าง ความความสมดุลระหว่างผู้ต้องหา กับผู้เสียหาย การใช้มาตรา ๒๑ ยังไม่มีตัวชี้วัดหรือการประเมินที่แน่ชัด การให้ความคุ้มครองผู้กระทำผิดจากรัฐ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและปลอดภัย นอกจากนี้ การสร้างการรับรู้เรื่องมาตรา ๒๑ ไม่ควรดำเนินการเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ควรดำเนินการให้ครอบคลุมในมิติภาพรวมทั้งประเทศ

ประเด็นอภิปราย

การประกาศใช้มาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ จะต้องมีการยกเลิกมาตรา ๑๕ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ หากมีการอภิปรายให้ยึดหลักการนี้สำคัญ

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ แผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า สืบเนื่องจากคณะกรรมการพัฒนา นโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์

/วิจัย...

วิจัยสถานการณ์ ประเด็นปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้กำหนดแผนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ครึ่งปีหลัง (ไตรมาสที่ ๓ และ ๔) โดยจะมุ่งดำเนินการในประเด็นเรื่องการปรับปรุงแก้ไขมาตรา ๒๑ ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

มติที่ประชุม เห็นชอบ แผนการดำเนินงานในครึ่งปีหลังเรื่องการแก้ไขกฎหมายมาตรา ๒๑ ตาม พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

๔.๒ การพิจารณาแก้ไขมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ตามที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ ทั้งนี้ ได้ดำเนินการจัดประชุมระดมความคิดเห็น และศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆ พบข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายมาตรา ๒๑ อาทิ พื้นที่ การบังคับใช้ การควบคุมตัว ความต้องการแยกระบบการมาตรา ๒๑ ออกจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมถึงการกลั่นกรองและดูแลช่วยเหลือผู้เสียหาย ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้ทำการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเพื่อประกอบในการยกร่างแก้ไขมาตรา ๒๑ ทั้งนี้ นายวัฒนากร สันนัย ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ชี้แจงให้ที่ประชุมทราบถึงหลักคิดในการปรับปรุงแก้ไขมาตรา ๒๑ คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องต้องมีความรวดเร็ว การเพิ่มการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาให้มากขึ้น การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ และการเชื่อมโยงกับกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก และการเพิ่มหลักการตรวจสอบให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันการฟอกตัวของผู้กระทำความผิด พร้อมทั้งชี้แจงกระบวนการใหม่ตามร่างที่ได้มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

๑. ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้กระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่เสริมประสิทธิภาพการใช้อกฎหมายมาตรา ๒๑ ตามพ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้มอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ

๒. เนื่องจากสถานการณ์ปัญหาจังหวัดภาคใต้ที่ยังคงมีอยู่ หากรัฐบาลมีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยสันติวิธีจำเป็นจะต้องมีกฎหมายที่มีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหา ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๓ ฉบับ ได้แก่ กฎอัยการศึก พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ และหน่วยงานของรัฐจะต้องทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการคุ้มครองดูแลความปลอดภัยภายใต้กฎหมายดังกล่าว

๓. การใช้อกฎหมายพระราชบัญญัติความมั่นคงฯ จะต้องคำนึงถึงพื้นที่บังคับใช้ โดยเห็นควรให้สามารถบังคับใช้ได้เป็นการทั่วไป เพื่อให้สามารถระงับยับยั้งและเฝ้าต่อการรวบรวมพยานหลักฐานได้จริง นอกจากนี้การให้ผู้ก่อการร้ายมาเป็นพยานฝ่ายรัฐก็ถือเป็นเรื่องสำคัญ

๔. ควรเปลี่ยนกรอบความคิดจากผู้ต้องหามาเป็นผู้ป่วย และควรให้ความสำคัญกับการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ ทั้งในเรื่องการพิจารณากลั่นกรอง และการตัดสินใจคัดเลือกคนเข้ามาสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑ รวมถึงกระบวนการหลังจากการอบรม ดังนั้น ข้อเสนอก่อนยกร่างมาตรา ๒๑

/จึงควร...

จึงควรวางกรอบแนวคิดออกเป็น ๓ ส่วน คือ ๑) ก่อนเข้าสู่กระบวนการ ทั้งในเรื่องการสืบสวนสอบสวน กระบวนการซักถาม และอำนาจพนักงานสอบสวน ๒) กระบวนการระหว่างดำเนินการ ตั้งแต่อำนาจหน้าที่ ในชั้นอัยการ ศาล รวมถึงกระบวนการอบรม และ ๓) กระบวนการหลังจากอบรม จะต้องมีการติดตามและวาง มาตรการเพื่อใช้ประโยชน์จากผู้ผ่านการฝึกอบรม

๕. กระบวนการตามมาตรา ๒๑ ต้องมีความยืดหยุ่นสูง มีการตัดสินใจที่กว้างขวาง และมีส่วนร่วม ดังนั้น คณะกรรมการมีความสำคัญมาก ทั้งนี้ควรให้มีคณะกรรมการอย่างน้อย ๒ ระดับ คือ คณะกรรมการระดับยุทธศาสตร์ ที่สามารถตัดสินใจนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับสูงได้ และคณะอนุหรือ คณะทำงานที่ทำงานในระดับพื้นที่ ซึ่งได้มีการออกแบบไว้ ๔ ชุด คือ ๑) คณะกรรมการรับรายงานตัว เพื่อทำ หน้าที่ซักประวัติ และสร้างความเข้าใจกับญาติพี่น้อง ๒) คณะกรรมการเยียวยา ทำหน้าที่เยียวยาฟื้นฟู ผู้เสียหาย และ ๓) คณะกรรมการสอบสวนพิเศษ ซึ่งเข้าใจเรื่องกระบวนการ และ ๔) คณะกรรมการกลั่นกรอง แทน ผอ.กรม. เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบต่างๆ

๖. หลักสูตรการอบรม ต้องระบุเนื้อหาและผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และเนื้อหา กฎหมายจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย และจะต้องสามารถใช้ประโยชน์จากผู้ต้องหาที่ผ่านกระบวนการ มาตรา ๒๑ ตั้งแต่ก่อนตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการ อีกทั้งกระบวนการมาตรา ๒๑ จะต้องให้ความสำคัญกับ บทบาทของพนักงานอัยการด้วย

๗. จุดอ่อนสำคัญของการใช้พระราชบัญญัติความมั่นคงฯ คือ เมื่อบังคับใช้ พระราชบัญญัติความมั่นคงฯ จะไม่สามารถใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ได้ ทำให้การปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ร่างมาตรา ๒๑ ควรมียุทธศาสตร์ฝ่าย บริหารและฝ่ายตุลาการเข้าไปตรวจสอบบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการในรูปแบบของคณะกรรมการ อีกทั้งในการ แก้ไขปัญหาควรเลือกใช้กฎหมายความมั่นคงให้เหมาะกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในสถานการณ์ปกติและ สถานการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคง

๘. เนื่องจากปัจจุบันกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า) ได้จัดทำแผนการขยายพื้นที่พระราชบัญญัติความมั่นคงฯ และเตรียมยกเลิก พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ตามข้อสั่งการของรัฐบาล ซึ่งได้รับความเห็นชอบ เรียบร้อยแล้ว สำหรับในส่วนของนโยบายและยุทธศาสตร์พาคนกลับบ้านจะเน้นการบังคับใช้กฎหมายที่มี ประสิทธิภาพเต็มที่ โดยเปิดช่องทางมากขึ้น ทั้งนี้อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีการประชุมหารือ ศึกษาวิจัย เพื่อรับทราบปัญหาหรือข้อสังเกตที่เกิดขึ้น

๙. มาตรา ๒๑ ควรมีบทบัญญัติที่ตระหนักถึงฝ่ายผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบ โดยตรง รวมทั้งประชาชนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบทางอ้อมด้วย

๑๐. การเข้าสู่กระบวนการและประเด็นร่างกฎหมายมาตรา ๒๑ มีข้อสังเกต ดังนี้

๑๐.๑ ในกฎหมายเดิมผู้เข้าสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑ มีสองกรณี คือ กรณีผู้ที่กลับใจเข้ามามอบตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และกรณีผู้ที่พนักงานสอบสวนสอบปากคำแล้วปรากฏว่า ผู้นั้น ได้กระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่ในร่างกฎหมายฉบับใหม่ได้ตัดทอนเหลือเฉพาะกรณีกลับใจ เข้ามามอบตัวเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้โอกาสในการเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑ แคบลง ทั้งนี้ตาม เจตนารมณ์ของกฎหมายควรเปิดกว้าง จึงเห็นควรกลับมาใช้สองกรณีตามเดิม

๑๐.๒ การสอบสวนในกรณีที่ผู้กระทำผิดเข้ามามอบตัว และพนักงาน สอบปากคำเบื้องต้น ซึ่งไม่ได้มีการระบุกระบวนการหรือรายละเอียดที่ชัดเจน รวมถึงประโยชน์อะไรจาก กระบวนการสอบสวนปากคำดังกล่าว

/๑๐.๓ ในกระบวนการ

๑๐.๓ ในกระบวนการสอบสวนจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาเพื่อพิสูจน์ทราบความจริงในการสอบสวนแต่ละคดี นอกจากนี้ ผู้ต้องหาที่กระทำผิดบางคนไม่ได้กระทำผิดเพียงคดีเดียว ดังนั้น ระยะเวลาเพียงสี่สัปดาห์จึงไม่สามารถดำเนินการได้ทัน

๑๐.๔ ร่างมาตรา ๒๑ ยังขาดเรื่องระยะเวลาในการควบคุมตัวระหว่างดำเนินการ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ อีกทั้งร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้หน้าที่ในการยื่นคำร้องเป็นของผู้อำนวยการ ทั้งที่ควรเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการเพราะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีอำนาจหน้าที่โดยตรง

๑๐.๕ ประเด็นมาตรา ๒๑/๑ หากผู้อำนวยการพิจารณาแล้วเห็นว่าการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร มีคำจำกัดความว่าอย่างไร การพิจารณาเพียงโดยผู้อำนวยการเพียงคนเดียว ภายในเวลาสี่สัปดาห์จึงถือเป็นการรวบรัดตัดตอนจนเกินไปทำให้เกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการยังไม่มี ความชัดเจน ในกฎหมายเดิมศาลจะสั่งได้ต่อเมื่อผู้ต้องหานั้นยินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไข แต่ร่างกฎหมายฉบับใหม่ยังไม่ชัดเจน และในประเด็นที่ว่าหากศาลเชื่อว่าเป็นผู้ต้องหาที่กระทำผิด นั้นย่อมแสดงว่าศาลจะต้องเชื่อโดยตระหนักว่าได้ทำผิดและหลงผิดได้กลับใจ ซึ่งกรณีนี้ศาลไม่ได้ระบุหลักปฏิบัติไว้ ดังนั้นจึงเห็นควรดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ

๑๐.๖ ประเด็นมาตรา ๒๑/๒ ให้ยกเลิกระยะเวลาการยื่นคำร้องต่อศาลที่กำหนดไว้ว่าภายในสี่สัปดาห์นับแต่ได้รับตัวมาจากพนักงานสอบสวน เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไป และควรมีคณะกรรมการร่วมพิจารณาและยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้เกิดความรอบคอบและรัดกุม

๑๐.๗ ประเด็นมาตรา ๒๑/๓ ควรเพิ่มกรณีการขึ้นศาลศาลเยาวชนและครอบครัว

๑๐.๘ ประเด็นมาตรา ๒๑/๕ สิทธินาคดีอาญาฯ ฟ้องผู้ต้องหาเป็นอันระงับไป ควรใช้คำว่า ให้ยกเว้นโทษตามกฎหมายแก่ผู้ต้องหาที่กระทำผิด และใช้สิทธินาคดีอาญาฯ ฟ้องผู้ต้องหาเป็นอันระงับไป เพื่อให้สอดคล้องตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในกรณีไม่ผ่านเงื่อนไขที่กำหนดให้แจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป ในประเด็นนี้ต้องแจ้งต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกเนื่องจากอยู่ในอำนาจของศาล

๑๐.๙ ประเด็นมาตรา ๒๑/๖ ในกรณีผู้ต้องหากระทำความผิดหลายกรรม สิทธินาคดีอาญาที่เกิดขึ้นก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้ระงับไปทั้งหมด ซึ่งความผิดที่ยกเลิกควรเป็นความผิดเฉพาะที่แจ้งข้อหาแล้ว ไม่ให้รวมคดีอื่นที่ปกปิดไว้ นอกจากนี้ หากยกเลิกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ และใช้พระราชบัญญัติความมั่นคงฯ เพียงอย่างเดียว ควรให้อำนาจในการควบคุมตัวเพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถสอบปากคำได้

มติที่ประชุม ๑. ที่ประชุมมอบฝ่ายเลขานุการฯ นำข้อสังเกตจากที่ประชุมเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอแนวคิดในจัดทำกฎหมายเบื้องต้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้มาตรา ๒๑ โดยพิจารณาถึง ๗ ประเด็นสำคัญ คือ กลุ่มเป้าหมายในการใช้มาตรา ๒๑ การคัดกรองผู้ต้องหาในการเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑ บทบาทของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เช่น อัยการ ผู้พิพากษา และทนายความ เกี่ยวกับ การชะลอฟ้อง

/ในการเข้าสู่...

ในการเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑ กลไกของฝ่ายบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ อาทิ องค์ประกอบ ระยะเวลา อำนาจหน้าที่ การได้ประโยชน์ด้านความมั่นคง การติดตามภายหลังจากผ่านกระบวนการตามมาตรา ๒๑ บทบาทของผู้เสียหายในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ จะต้องคำนึงถึงการใช้ มาตรา ๒๑ กรณีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็กและเยาวชนด้วย

๒. การแก้ไขกฎหมายต้องมีกระบวนการและระยะเวลา ดังนั้นควรพิจารณาเรื่องการบริหาร จัดการเพิ่มประสิทธิภาพภายใต้กรอบกฎหมายปัจจุบันควบคู่กันไป ซึ่งที่ประชุมมอบหมายให้ รองเลขาธิการ กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า อัยการภาค ๙ และฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินการบริหาร จัดการตามกฎหมายปฏิบัติ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

• การเยียวยาผู้เสียหาย

ผู้แทนศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า เรื่องการเยียวยายังคงเป็นประเด็นที่จะต้องให้ความสำคัญในการแก้ปัญหา

มติที่ประชุม เห็นชอบ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบังคับใช้กฎหมายตามที่มีอยู่ในปัจจุบัน

เลิกประชุม เวลา ๑๑.๓๐ น.

(นางสาวคัทลียา แก้วอ่อน)

นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ

ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายชาติรี จันทรเพ็ญ)

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม

อนุกรรมการและเลขานุการ

ผู้ตรวจรายงานประชุม